

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3 Kokous 1/2017

Pöytäkirja

Aika 10.1.2017, klo 10:15–12:15
Paikka Helsinki, Mariankatu 9, neuvotteluhuone Jakovara 1, kellarikerros
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
Juha Nousiainen, varapuheenjohtaja, Valio Oy

Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
(Taina Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö)

Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto
(Taina Mikkonen, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Kirsi Henttu, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
(Taina-Riitta Seppälä, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Ilkka Pohjamo, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Mikaela Strömberg-Schalin, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Itä-Suomen yliopisto
(Sari Ung-Lanki, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos)

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus
(Matti Pastell, Luonnonvarakeskus)

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto
(**Claudio Oliviero**, Helsingin yliopisto)

Kreetta Ranki, Turun yliopisto
(**Anne Melin**, Turun yliopisto)

Mai Kivelä, Animalia ry
(Sami Säynevirta, Animalia ry)

Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Tuomas Herva, AtriaNauta
(Pirjo Korttesniemi, Eläinten terveys ETT ry)

Sari Ristaniemi, SOK
(Matti Kalervo, Kesko Oyj)

Timo Niemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Annikka Marniemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK

Kutsuttuina

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö
Minna Ruotsalo, maa- ja metsätalousministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:19.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli paikalla 16 edustajaa sekä kutsuttuina eläinsuojelulain uudistusta maa- ja metsätalousministeriössä valmistelevat Minna Ruotsalo ja Tiina Pullola. Läsnä olleiden henkilöiden nimet on tummennettu yllä neuvottelukunnan nimelistassa. Pidettiin osallistujien lyhyt esittäytymiskierros.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (7.11.2016) pöytäkirja hyväksyttiin pienin muutoksin.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä – eläinsuojelulain uudistuksen tilanne ym.

Ministeriön edustaja kertoi, että eläinlääkäripäivystystä on tarkoitus jatkaa koko maassa entiseen tapaan maakuntauudistuksen jälkeen. Kuulimme, että hallituksen esitys eläinsuojelulain muuttamiseksi on menossa valtioneuvoston käsittelyyn, asiana muutoksessa on tuotantoeläinten hoitajien pätevyys. Valtioneuvoston asetus sikojen suojelusta muutos on tarkoitus saada mahdollisimman pian lausunnolle.

Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen ohjausryhmä kokoontuu 12.1.2017. Asialistalla kokouksessa on muun muassa eläimen pitopaikka, loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoito, vastuu eläinten hyvinvoinnista, valvonta-asiat ja eläinkilpailut. Aikataulullisesti pyritään siihen, että lakiluonnoksen lausuntoversio olisi keväällä valmis ja syksyllä eduskunnan käsittelyssä.

5. Eläimen itseisarvo, alustaja Anne Melin

Eläimen itseisarvon käsitteestä alusti neuvottelukunnan varajäsen filosofi Anne Melin. Alustuksen jälkeen käytiin keskustelu. Neuvottelukuntalaisille toimitetaan Anne Melinin alustuksesta tiivistelmä. Alla olevat kirjaukset koskevat keskusteluosuutta.

Käsite eläimen itseisarvo keskusteluttaa, sillä uuden eläinsuojelulain valmistelussa on lakiin suunniteltu kirjattavaksi eläimen itseisarvon kunnioittaminen. Kokouksessa kutsuttuina olleet uuden eläinsuojelulain valmistelijat Minna Ruotsalo ja Tiina Pullola selvensivät, mitä itseisarvon kirjaaminen lainsäädäntöön tarkoittaa.

Itseisarvon kirjaaminen lakiin ei tarkoittaisi, että eläimille oltaisiin säätämässä oikeuksia ja niistä tehtäisiin oikeussubjekteja. Eläin olisi edelleen varallisuusosoikeudellisesti tarkasteltuna esine, ja esimerkiksi nykyiset omistusta sekä vaihdantaa koskevat säännökset tulisivat edelleen sovellettaviksi niidenkin osalta. Tuoreimmista eurooppalaisissa säädöksissä, Norja ja Alankomaat, itseisarvon käsite on mukana. Eläinten käyttö ja eläintuotanto on lakiin kirjatusta eläimen itseisarvosta huolimatta säilynyt Norjassa ja Alankomaissa lähes ennallaan.

Eläintuotannon edustajia itseisarvokäsite hämmentää ja herättää huolta siitä, säilyykö mahdollisuus eläinten käyttöön eläintuotannossa ennallaan. Tuottajat näkisivät itseisarvoa parempana kirjauksena lainsäädäntöön eläimen kyvyn tuntea ja kokea. Tuottajien pelkona on, että itseisarvokäsitettä ja sitä, mitä sillä tarkoitetaan, ei määritellä lakia valmisteltaessa eikä eduskunnassa, vaan viimekädessä tuomioistuimessa.

Lainvalmistelijat kertoivat, ettei tuomioistuin voi sillä perusteella, että eläimen itseisarvoon perustuva kunnioittaminen on kirjattu lain periaatteisiin, esimerkiksi kumota jotakin laillisesti säädettyä elinkeinoa. Tuomioistuinkaan ei voi toimia mielivaltaisesti. Lisäksi todettiin, että hallituksen esityksessä selostetaan itseisarvokäsitettä, ja muistutettiin esitöiden tärkeästä asemasta oikeuslähteenä

Mitä sitten itseisarvon kirjaaminen lakiin toisi uutta, miksi tällaista kirjausta tarvittaisiin ja mitä etua käsite toisi nykyiseen lakiin verrattuna. Lainvalmistelijat kertoivat, että itseisarvon taustalla on eläimen arvostus ja kunnioittaminen. Itseisarvolla on tarkoitus osoittaa miksi eläimet ovat erityisiä. Nykyisessä lainsäädännössä kielletään tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan aiheuttaminen eläimelle. On kuitenkin tilanteita, joissa näyttö eläimen kärsimyksen, kivun tai tuskan kokemuksesta on laiha (suoraa vaikutusta eläimen hyvinvointiin ei ehkä ole), mutta joissa eläintä ei kunnioiteta itseisarvoisena.

Lainvalmistelijat kertoivat, että eläimen itseisarvoon perustuvaa kunnioittamista käytettäisiin perusteluna esimerkiksi ihmisen ja eläimen välisen sukupuoliyhteyden säätämisessä rangaistavaksi silloinkin, kun ei ole näyttöä eläimelle aiheutuneesta haitasta. Kielto luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamisesta tai käytöstä sirkuseläiminä tai eläimille niiden ulkonäön vuoksi tehtävät toimenpiteet (kuten koristetatuoinnit) voitaisiin perustellummin kieltää, jos käytössä olisi lainsäädännön kirjaus eläimen itseisarvon kunnioittamisesta.

Eläimen itseisarvo on kirjattu EU:n koe-eläindirektiivin alkuun. Kirjauksella varmistetaan, että tarvitaan hyväksyttävä syy siihen, miksi eläimelle aiheutetaan haittaa (tässä tapauksessa tieteellisessä tai opetuskäytössä). Eläimen tuotantoeläinkäyttö oikeuttaa myös tuottamaan eläimelle haittaa. Uuden lain pitäisi olla toimiva ainakin seuraavat 20 vuotta. Saatiin tiedoksi, että seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on pitänyt tärkeänä eläimen itseisarvon kirjaamista lainsäädäntöön ja ottanut asiaan kantaa.

Itseisarvokäsitteestä käytiin neuvottelukunnassa aktiivinen keskustelu. Neuvottelukunta ei saanut aikaan yhteistä näkemystä itseisarvokäsitteen tarpeellisuudesta tai tarpeettomuudesta uudessa eläinsuojelulaissa. Eläimen itseisarvon käsitteeseen palataan tarpeen mukaan seuraavassa kokouksessa.

6. Eläinlääkintäpalvelut, alustaja Jarkko Niemi

Neuvottelukunnan jäsen Jarkko Niemi alusti Luonnonvarakeskuksen tekemästä eläinlääkintäpalveluselvityksestä ([Eläinlääkäripalveluiden saatavuus ja kustannukset](#)), jonka taustalla on muun muassa aluehallinnon uudistus. Selvityksessä kysyttiin kuntien yhteistoiminta-alueilta eläinlääkäripalvelujen kustannuksista. Keskimääräiseksi kustannukseksi vastanneilla yhteistoiminta-alueilla muodostui vajaat 10 euroa kuntalaista kohti vuodessa. Eläinlääkäripäivystyksen osuus edellä mainitusta kustannuksesta on noin 10 %. Valtakunnallisesti eläinlääkintäpalvelut aiheuttavat kunnille kustannuksia noin 53–55 miljoonaa euroa vuodessa. Vajaa 40 % yhteistoiminta-alueista hankkii eläinlääkintäpalvelua ostopalveluna, ja yleensä silloin kyseessä on pieneläinlääkäripalvelut. Suurin osa palveluista on saatavilla 1-2 tunnissa (sekä tuotanto että seura- ja harrastuseläimille). Etenkin seura- ja harrastuseläimille on yhteistoiminta-alueilla myös yksityisiä palveluntarjoajia. Kaikkialla Suomessa päivystyksen järjestäminen markkinaehtoisesti ei välttämättä onnistu.

Eläinlääkäripäivystyksessä korostuu pien- ja suurelainpraktiikan toisiaan täydentävä rooli. Päivystys myös edellyttää eläinlääkärien yhteistyötä ja/tai riittävän suurta henkilömäärää päivystysrinkiin.

Neuvottelukunta halusi keskustella asiasta, koska neuvottelukunnassa heräsi huoli maakuntauudistuksen mahdollisesta eläinlääkäripalveluja heikentävästä vaikutuksesta. Monilla alueilla kunnallisten eläinlääkäripalvelujen jatkumisen tuotantoeläimille takaa se, että eläinlääkäriltä saa sekä tuotanto- että pieneläinlääkäripalveluja. Pelkästään toinen ei välttämättä riitä työllistämään kunnaneläinlääkärinä. Kaavailut siitä, että kunnaneläinlääkäreiltä ei enää saisi pieneläinlääkäripalveluja, voivat johtaa myös tuotantoeläinlääkäripalvelujen heikkenemiseen joiltakin alueilta.

Eläinlääkäripalvelujen mahdollisimman kattava ja tarvittaessa nopea saatavuus on tärkeää paitsi tuotantoeläinten hyvinvoinnin, myös tuottajien, yritysten ja kansalaisten näkökulmasta. Julkisen sektorin osallistumista tarvitaan, jotta palvelut saadaan turvattua koko maassa. Keskusteltiin, voidaanko, ja onko tarpeen, määritellä eläinlääkäripalveluille laatuvaatimuksia, kuten missä ajassa mitäkin palvelua on saatava. Todettiin, että eläinlääkintähuoltolaki määrittää, mitä palveluja vähintään pitää olla tarjolla. Eläinlääkintähuoltolaki tullaan muuttamaan maakuntauudistuksen myötä, mutta millaisia muutoksia ko. lakiin tehdään, ei ollut vielä neuvottelukuntalaisten tiedossa.

7. Toimintasuunnitelman viimeistely

Neuvottelukunnan toimintasuunnitelmaan otetaan edelleen kommentteja vastaan ja suunnitelmaa tarkennetaan kommenttien mukaan.

8. Julkilausumat eläinlääkäri- ja lomituspalveluista maakuntauudistuksessa

Julkilausumat ovat työn alla. Leena Suojala ja Johan Åberg lähettävät julkilausumaluonnoksen kokouksen jälkeen kommenttikierrokselle.

9. Muut asiat

Seuraavan kokouksen ajankohtaa tai asialista ei vielä sovittu. Kokouksen ajankohdasta tiedotetaan myöhemmin. Keväällä 2017 pidetään kaksi kokousta ja syksyllä 2017 kolme kokousta. LISÄYS JÄLKIKÄTEEN -> NK:n kevään 2017 kokouspäivät ovat ti 7.3. ja ke 10.5. molemmat kokoukset klo 10:15–12:15.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:20.

Liitteet

- Kokouksen esityslista
- Toimintasuunnitelma luonnos

Helsingissä 7.3.2017

Pöytäkirjan vakuudeksi
Olli Peltoniemi
puheenjohtaja

Satu Raussi
sihteeri

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 3

Kokous 1/2017

Esityslista

Aika 10.1.2017, klo 10:15–12:15
Paikka Helsinki, Mariankatu 9, neuvotteluhuone Jakovara 1, kellarikerros
Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen järjestäytyminen
3. Edellisen kokouksen pöytäkirja
4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä – eläinsuojelulain uudistuksen tilanne ym.
5. Eläimen itseisarvo, alustaja Anne Melin
6. Eläinlääkintäpalvelut, alustaja Jarkko Niemi
7. Toimintasuunnitelman viimeistely
8. Julkilausumat eläinlääkäri- ja lomituspalveluista maakuntauudistuksessa
9. Muut asiat
 - Seuraavan kokouksen ajankohta ja asialista
10. Kokouksen päättäminen

Liitteet

- Edellisen kokouksen 7.11.2016 pöytäkirja
- Toimintasuunnitelma luonnos

Linkkejä

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta maa- ja metsätalousministeriön nettisivuilla
<http://mmm.fi/tuotantoelainten-hyvinvoinnin-neuvottelukunta>

Valtioneuvoston asetus tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnasta (330/2009)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090330>

Eläinsuojelulain uudistamisesta maa- ja metsätalousministeriön nettisivuilla
<http://mmm.fi/elainsuojelulaki>

Matkalaskupohja <http://mmm.fi/yhteystiedot>

Blogijutut kokouksista Eläinten hyvinvointikeskuksen www.elaintieto.fi sivustolla

Tervetuloa kokoukseen!